2043-0556/0

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE DE L'ETUVE, 59 A BRUXELLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-capitale du 16 mai 2002 entamant la procédure de classement comme monument de la totalité de l'immeuble sis rue de l'Etuve, 59 à Bruxelles ;

Vu l'avis favorable de la Commission royale des Monuments et des Sites émis en séance du 2 avril 2003;

Vu l'avis favorable émis par le Collège des Bourgmestre et Echevins de la Ville de Bruxelles en date du 10 octobre 2002 ;

Considérant que les propriétaires n'ont pas transmis d'observation dans les délais prescrits dans l'article 20 de l'ordonnance du 4 mars 1993;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites :

ARRETE

Art. 1 – Est classée comme monument la totalité de l'immeuble sis rue de l'Etuve, 59 connu au cadastre de Bruxelles, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 180b en raison de son intérêt historique, artistique et esthétique précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN STOOFSTRAAT, 59 TE BRUSSEL.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op het artikels 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 mei 2002 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de totaliteit van het gebouw gelegen Stoofstraat, 59 te Brussel;

Gelet op het gunstig advies van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen, uitgebracht op 2 april 2003;

Gelet op het gunstig advies van het college van Burgemeester en Schepenen van Stad Brussel uitgebracht op 10 oktober 2002;

Overwegende dat de eigenaars geen opmerkingen hebben meegedeeld binnen de termijn zoals voorgeschreven in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

BESLUIT

Art. 1. - Wordt beschermd als monument de totaliteit van het gebouw gelegen Stoofstraat, 59 bekend ten kadaster van Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 180b wegens zijn historische, artistieke en esthetische waarde zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2 – La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 - De vrijwaringzone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan van bijlage II van dit besluit.

Art. 3 – Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté

Art. 3 –De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 26 -06- 2003

Brussel, 26 -06- 2003

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE DE L'ETUVE 59 A BRUXELLES.

Réf. Cadastrale : Bruxelles, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelle n°180b

Description sommaire :

Derrière une façade néo-classique du début du XIXème siècle s'organise une vaste habitation résultant probablement de la réunion et de la transformation de plusieurs constructions remontant au XVIIème siècle ou au XVIIIème siècle.
La façade sur soubassement en pierre blanche percé d'ouvertures grillagées pour les caves est enduite sur le reste de sa surface. Elle comporte cinq travées avec entrée axiale et compte deux niveaux sous corniche. Les baies rectangulaires sont munies d'appuis saillants au rez-de-chaussée. A l'étage, l'appui est intégré dans un cordon mouluré continu. Des grilles de facture contemporaine ont été placées devant les fenêtres du rez-de-chaussée, probablement en remplacement des volets à battants. Des grilles comparables mais plus basses font office de garde-corps à l'étage. La frise de cache-boulins qui devait se situer entre le cordon mouluré de la tête du mur et la corniche a disparu. Quatre consoles ornementées –résultant très certainement d'une transformation dans le courant du XIXème siècle- relient le cordon supérieur de la façade à la corniche et scandent la façade en trois temps : les deux travées gauches, la travée centrale et les deux travées à droite.
La toiture en bâtière parallèle à la rue est percée de trois lucarnes résultant d'une transformation.
Le rez-de-chaussée a été modifié en 1948 (TP. 57827). Une importante rénovation a été menée en 1983.

Bien que transformé à plusieurs reprises, ce bâtiment conserve de nombreux éléments originaux dignes d'intérêt :

- Le revêtement de sol en pierre bleue du vestibule, du corridor et de la pièce arrière au rez-de-chaussée ;
- Le plafond de la pièce arrière du rez-de-chaussée, constitué d'un plancher reposant sur une structure de poutres et solives simplement équarries et l'escalier ancien de cette même pièce ;
- L'escalier principal de la maison de style classicisant ;
- Les larges fermes de charpente, assemblées par tenons et mortaises et maintenues par des chevilles en bois.

La description qui précède n'est pas exhaustive, elle présente les éléments actuellement connus. Lors de sondages qui seraient effectués dans le cadre de travaux, d'autres éléments, participant à l'intérêt historique, esthétique ou architectural, pourraient être mis au jour. Les éléments qui seraient découverts sont à prendre en considération, dans la mesure où ils participent à cet intérêt.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique, artistique et esthétique :

La rue de l'Etuve est située dans un quartier du centre qui fut largement touché par le bombardement de Villeroy en 1695. Du 13 au 15 août 1695, les troupes françaises dirigées par le maréchal de Villeroy bombardent la ville pendant 48 heures, détruisant près de 4000 maisons qui couvrent approximativement un tiers de la surface bâtie.
La reconstruction du centre de Bruxelles après cette catastrophe constitue l'un des événements majeurs de l'histoire urbanistique de la ville.
Si l'on décide de reconstruire sur le parcellaire ancien sans percées monumentales, c'est néanmoins une ville profondément différente qui surgit en quelques années.
Sur plus de 4000 maisons reconstruites, moins de 100 conservent actuellement une façade sans transformation radicale. En dehors des bâtiments de la Grand Place et celles récemment classées dans l'îlot sacré, un nombre important de constructions datant de la reconstruction restent sans protection.
Il est important de préserver rapidement ce patrimoine qui range Bruxelles parmi les grands exemples de reconstruction aux XVIIème – XVIIIème siècles aux côtés de Londres après

CHANCELLERIE

l'incendie de 1666, Rennes après l'incendie de 1720, Lisbonne après le tremblement de terre de 1755.

La façade de cette maison s'inscrit dans un ensemble homogène de constructions de style néo-classique (n°59 à 65 de la rue de l'Etuve). Sa largeur inhabituelle dans le contexte urbain très dense qui caractérise le quartier, la qualité de la composition (sobriété des éléments décoratifs et respect des proportions) ainsi que l'excellent état de conservation plaident en faveur d'une protection efficace de ce témoignage de grande qualité d'une expression architecturale encore peu appréciée du public et très fragile. En effet un dérochage intempestif suffirait à dénaturer l'immeuble et à perturber la lisibilité de toute la séquence constituée par la succession des façades constituant le flanc Sud-Est de l'îlot auquel il appartient.
Bien que remaniée à de nombreuses reprises, la maison possède encore une très belle charpente qui mérite d'être protégée en raison de son bon état de conservation (seule une modification mineure a été apporté à l'une des fermes) et de la qualité de la mise en œuvre des matériaux.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 26-08-2003

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN STOOFSTRAAT 59 TE BRUSSEL.

Kadastrale gegevens : Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 180b

Beknopte beschrijving :

Achter een neoklassieke gevel uit het beging van de 19de eeuw bevindt zich een ruime woning die vermoedelijk het resultaat is van de samenvoeging en verbouwing van verschillende constructies uit de 17de of 18de eeuw.
De gevel rust op een witstenen onderbouw waarin van roosters voorziene keldergaten zijn aangebracht en is bepleisterd voor het overige gedeelte.
De gevel telt vijf traveeën met een ingang in het midden en twee bouwlagen onder de kroonlijst.
Op de benedenverdieping zijn de rechthoekige vensters voorzien van uitspringende vensterbanken. Op de bovenverdieping zijn de vensterbanken geïntegreerd in een doorlopende bandlijst. Roosters van moderne makelij werden aangebracht voor de vensters op de benedenverdieping, waarschijnlijk ter vervanging van vensterluiken. Gelijkaardige maar kleinere roosters doen dienst als reling op de bovenverdieping. Het fries met steigergaten dat zich had moeten bevinden tussen de bandlijst van het bovenste muurgedeelte en de kroonlijst, is niet meer aanwezig. Vier versierde kraagstenen – met zekerheid het gevolg van een verbouwing in de 19de eeuw – verbinden de bovenste gevelband met de kroonlijst en verlenen de gevel een drieledig indeling : twee linker traveeën, een centrale travee en twee rechter traveeën.
Het zadeldak loopt evenwijdig met de straat en werd bij een verbouwing voorzien van drie dakramen.
De gelijkvloerse verdieping werd gewijzigd in 1948 (OW 57827). In 1983 vond een uitgebreide renovatie van het gebouw plaats.

Hoewel dit gebouw meermaals verbouwingen onderging, bleven er talrijke waardevolle oorspronkelijke elementen bewaard :
De hardstenen vloerbekleding in de vestibule, de gang en het achtervertrek van de benedenverdieping ;
Het plafond van het achtervertrek van de benedenverdieping, dat bestaat uit een plankenvloer die rust op een structuur van eenvoudig behakte moerbalken en dwarsbalken, alsook de oude trap in dit vertrek ;
De hoofdtrap van de woning in classicistische stijl ;
De grote spanten van het dakgebinten, die zijn geassembleerd met pennen en kepen en verankerd met houten spieën.

Bovenstaande beschrijving is niet volledig en geeft weer wat thans gekend is. Eventuele proefboringen in het kader van werken zouden andere elementen aan het licht kunnen brengen die bijdragen tot de historische, esthetische of architecturale waarde van het gebouw. Met aldus ontdekte elementen dient rekening gehouden te worden in de mate dat ze bijdragen tot voornoemde waarde.

Belang van het goed volgens de criteria, bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

Historische, artistieke en esthetische waarde :

De Stoofstraat bevindt zich in een centrumwijk die erg te lijden had onder het bombardement van de Villeroy in 1695. Van 13 tot 15 augustus 1695 bombardeerden Franse troepen onder leiding van maarschalk de Villeroy de stad gedurende 48 uur, waarbij bijna 4000 huizen vernield werden, wat overeenkomt met een derde van de bebouwde oppervlakte.
De heropbouw van het Brusselse stadscentrum na deze catastrofe is een van de belangrijkste gebeurtenissen in de stedenbouwkundige geschiedenis van de stad.
Hoewel beslist werd te herbouwen op de vroegere percelen, zonder monumentale herschikkingen, verrees er op enkele jaren tijd een sterk veranderde stad.
Van de 4000 herbouwde huizen zijn er thans minder dan 100 waarvan de gevel niet ingrijpend verbouwd werd. Behalve de gebouwen aan de Grote Markt en de onlangs beschermde gebouwen in de Vrije Gemeente is een groot aantal gebouwen uit de periode van de heropbouw niet beschermd.
Het is van belang spoedig te zorgen voor bescherming van dit erfgoed, dat Brussel tot één van de grote voorbeelden van heropbouw in de 17de en 18de eeuw maakt, naast Londen na de brand in 1666, Rennes na de brand in 1720 en Lissabon na de aardbeving in 1755.

De gevel van deze woning maakt deel uit van een homogeen geheel van gebouwen in neo-classicistische stijl (nrs. 59 tot 65 in de Stoofstraat). De ongebruikelijke gevelbreedte in de zeer dichte bebouwing die de wijk kenmerkt, de kwaliteitsvolle opbouw (sobere versiering en evenwichtige proporties) en de goede staat waarin het gebouw bewaard is gebleven pleiten voor een doeltreffende bescherming van deze getuigenis van een nog niet door het publiek gewaardeerde en zeer kwetsbare architecturale stijl. Een inopportune afbeitsing zou volstaan om het gebouw te verminken en de eenheid te verstoren van de gevelrij die de zuidwestelijke flank uitmaakt van het huizenblok waartoe dit huis behoort.
Hoewel het gebouw meermaals gewijzigd werd, beschikt het nog over een zeer mooi dak-gebinte dat bescherming waard is wegens de goede staat waarin het bewaard is gebleven (slechts één spant onderging een lichte wijziging) en de afwerkingskwaliteit.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 25 sept. 2003

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE DE L'ETUVE 59 A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN STOOFSTRAAT 59 TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

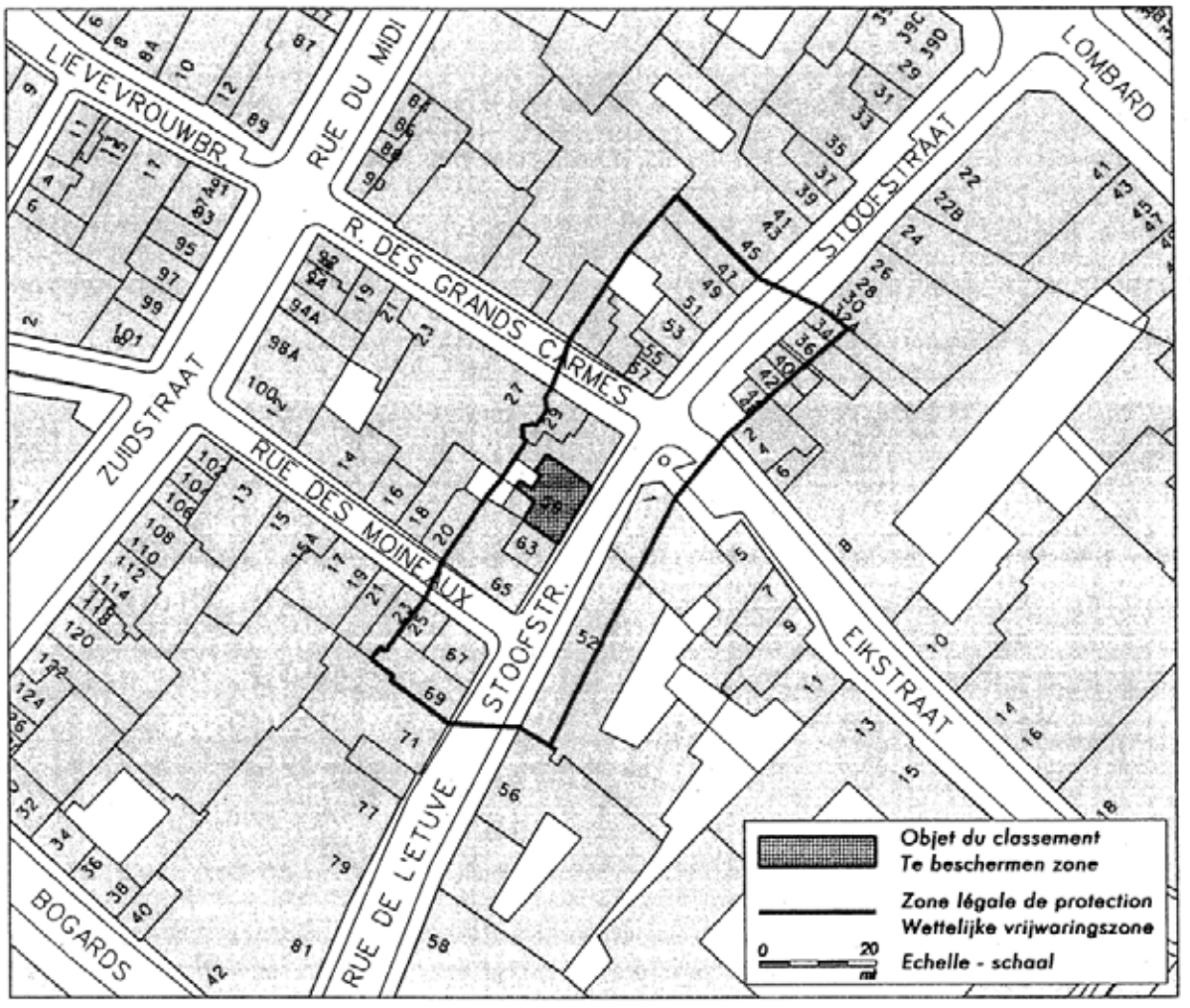

Vu pour être annexé à l'arrêté du 26 -06- 2003

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 26 -06- 2003

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift